

гогічної культури викладача. Це чутливий інструмент попередження міжособистісних конфліктів, яскравий показник педагогічної майстерності. Будь-яка людина, яка сповідує принципи загальнолюдської та професійної культури, зазвичай володіє педагогічним тактом. Для викладача вищої школи ця риса є не тільки безумовною, а й органічною, природною, більше того, в процесі своєї роботи він має виявляти довершені зразки тактовності.

Важливою складовою у структурі становлення педагогічної культури педагога вищої школи є комплекс психолого-педагогічних умінь: конструктивних, комунікативних, дидактичних, пізнавальних, прикладних організаторських та ін. Зрозуміло, що більшість з них формується під час підготовки до професійної діяльності в навчальних закладах та у подальшому в практичній діяльності як викладача вузу. Цей процес є досить тривалим і вимагає від педагога наполегливої цілеспрямованої роботи над собою.

*С. І. Власенко, канд. юрид. наук,
доцент кафедри історії держави і права
України і зарубіжних країн*

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА – ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

В сучасних умовах усі розуміють, що рівень інтелектуального потенціалу країни визначається якістю освіти, тому державі потрібні фахівці, які здатні до ефективної професійної діяльності і які зможуть оперативно приймати нестандартні рішення, діяти самостійно і творчо.

Зараз, коли освіта стала масовою і коли особа може її отримати на госпрозрахунковій засаді при мінімальній кількості балів за ЗНО, перед провідними навчальними закладами по-

стає завдання випустати такий “товар”, який буде дійсно якісним і потрібним державі й ринку праці.

Приєднанням України до Болонського процесу та новими критеріями оцінки якості підготовки фахівця з вищою освітою зумовлена потреба у нових підходах до багатьох аспектів процесу освіти. Однією з його складових є досконала система оцінювання знань студента.

Визначенню критеріїв оцінювання студентських досягнень приділяли увагу багато науковців: В. Андрющенко, В. Лутай, М. Култаєва, О. Ляшенко, В. Вікторов та ін. Що стосується питання контролю за навчанням у вищій школі, то його вивчали І. Зазюк, В. Козакова, С. Гончаренко, В. Сидоренко та ін. У полі зору дослідників були проблеми, пов’язані з розвитком особистості, її ціннісних орієнтирів, пізнавальних здібностей.

Враховуючи висновки, зроблені вищезгаданими авторами стосовно контролю та оцінювання знань учасників навчального процесу у вищому навчальному закладі, вважаємо, що його головною складовою є постійний, а не епізодичний контроль за виконанням студентством своїх прямих обов’язків – участю у всіх формах навчального процесу.

Як відомо, провідною формою навчання у вищому навчальному закладі є лекція. Її мета – це формування у слухача орієнтовної основи для подальшої роботи з навчальним матеріалом.

Наявність відповідної навчальної і методичної літератури, монографій та інформація з мережі Інтернет ні в якому разі не можуть зменшити значущість лекцій. Вони відіграють провідну роль у процесі навчання, тому що поєднують у собі інформаційну, орієнтовну, пояснювальну, перековувальну, підсумкову функції.

За такою формою навчання якраз і потрібен системний контроль – як спосіб активізації відвідування занять і вироблення у студентів навичок дисципліни. Але частіше за все він носить епізодичний характер адрес. Представники деканату не

в змозі його здійснювати щоденно. Напівпорожні лекційні аудиторії (іноді спостерігається і таке) не завжди свідчать про низький професіоналізмом викладача, така картина скоріше є наслідком ігнорування студентами навчального процесу. У таких випадках викладач може вимагати від них надати на екзамені конспект лекцій (його можна переписати і вдома). У свою чергу занадто “суворе” ставлення не сприяє встановленню довірливих відносин між студентом і викладачем.

Щоб контроль за виконанням студентом своїх прямих обов'язків (участь у навчальному процесі) не носив адміністративного і карального характеру, а був виховним і стимулюючим, його доцільно здійснювати щоденно і за допомогою електронних носіїв, як це робиться в більшості європейських навчальних закладів.

У контексті Болонського процесу вищі навчальні заклади змушені збільшувати кількість годин самостійної роботи студентів. Вона повинна відбуватися у виді пошуку та вивчення додаткової літератури, її конспектування, складання планів, схем і таблиць, написання рефератів та ін. Але практика свідчить, що саме ця форма навчання не має серед студентів системності протягом семестру.

В сучасних умовах легко здобути будь-яку інформацію, частіше за все це робиться через Інтернет. Матеріали міжнародної інформаційної мережі різного рівня і характеру, але не цензуровані, що може стати проблемою для його отримувача під час подальшої самостійної роботи. Плюс такої інформації – це швидке її отримання, великий обсяг, можливість економії астрономічного часу, додаткові вільні години.

Контроль за самостійною роботою студента здійснювати найскладніше. Викладач не має змоги годинами сидіти в Інтернеті і перевіряти походження реферату або курсової роботи.

Підтвердженням їх самостійності знову ж таки можуть бути інноваційні технології, завдяки яким викладач зможе перевірити, чи відвідував студент бібліотеку, якою монографічною літературою користувався, протягом якого часу та ін.

Тільки системність та дисципліноване ставлення до навчального процесу, активність та цілеспрямованість дозволять студентам досягти високого рівня знань і стати справжніми фахівцями.

В. Д. Воднік, канд. філос. наук, доцент
кафедри соціології та політології

ВИКЛАДАННЯ СОЦІОЛОГІЇ В ЮРИДИЧНОМУ ВУЗІ

Викладання соціології і соціології права в юридичному вузі висуває деякі нові завдання (вимоги) у взаємовідносинах між правознавством і соціологією права.

Прогалини соціологічної освіти студентів юридичних вузів і факультетів не заповнюються курсом теорії держави і права, так само, як і курсами галузевих юридичних наук, які висвітлюють свій предмет переважно з формально-логічних, юридико-догматичних позицій. Аналіз правових явищ і процесів обмежується сферою “чистого” права, тобто розкриваються структура і зміст правотворчості, чинних норм права, процесів їх тлумачення, правозастосування і реалізації, державного примусу щодо порушників норм права, тоді як соціальний аспект механізму правового регулювання залишається за межами предметів навчальних курсів.

Юриста можна назвати практикуючим соціологом, адже його праця пов’язана з соціальними (правовими) відносинами між людьми, з діяльністю інститутів соціалізації або соціального контролю, тому для такого фахівця надто важливе як знання об’єктивних закономірностей, діючих у суспільстві й у відносинах між людьми, так і розуміння того, що право є засобом соціального регулювання, яке слід використовувати дуже обережно. Вивчення соціології допоможе подолати синдром “юридичного ідеалізму”, при якому першою реакцією на будь-яку соці-